

KICK OFF

MensVM koger i Sydafrika, kan du varme ben og hoved op med Kunst-hallen Nikolajs både jordnære og højtflyvende udstilling “KICK OFF”. Gennem seje, sjove, smukke og tankevækkende internationale kunstværker fra vores egen tid leverer udstillingen et æstetisk indspark til fodbolden som globalt fænomen med en enorm fascinationskraft.

“KICK OFF” viser fodboldens spektakulære finale- og skandalekampe, dens prestigøse spillerhandler, dens farverige fan-kultur og uhyrlige hooliganisme, dens ikonografi og massive merchandising, dens kreativitet, stjernedyrkelse og dens helt særlige evne til at gennemtrænge den trofaste tilhængers hverdagsliv. Udstillingen kan ses af alle, hvad enten du er freak eller hater, tilhænger eller modstander af fodbold eller samtidskunst.

Kunstnere kaster på hver deres måde kritiske og analytiske blikke på fodboldens flertydige univers, som alle markerer, at sporten og spillet ikke længere kan tænkes og tydes adskilt fra det verdensmarked og den verdenskultur, som fodbolden har udviklet sig til.

Fodboldens symboler, ritualer, tegn og mytologi har for længst forplantet sig til resten af verden. Det, der engang var et simpelt spil for engelske arbejdere, er i dag forvandlet til verdens mest udbredte sport. I de seneste årtier har massive investeringer og strategisk branding gjort fodbold til en milliardforretning og en kulturel bevægelse, der griber hundrede millioner af mennesker, og som ikke blot gennemsyrer mediernes journalistiske dækning, men også reklamer, mode, computerspil, film – og billedkunst.

Men fodbold er også lidenskab og fællesskab i menneskelig målestok. Ingen anden sport kan matche fodboldens popularitet, og ingen anden sportsgren dyrkes så intenst af dens fans. Under overfladen bag mediernes mainstreamdækning findes et vidt forgrenet miljø af fodboldens subkulturer.

“Fodbold er et rekreativt tilbud, og oven i købet et sundt et af slagsen. Fodbold er VM-slutrunde. Fodbold er øl med vennerne og Champions League på TV3, men fodbold er også bannermaling på Vestegnen, forsoningsprojekt på Balkan, rekreation på Copacabana og en udvej af fattigdom i den afrikanske storbylum.”

Lasse Højstrup Sørensen, Fodboldøje, en rejse i fodboldens univers, 2006

BOLDKUNST OG KUNSTBOLD

Fodbold og kunst er ikke det samme, men begge dele foregår på afgrænsede scener, hvor der gælder nogle særlige regler, som ikke gælder uden for scenen. Inde i kunsthallens rum bliver en helt almindelig fodbold f.eks. til kunst, simpelthen fordi den indgår i et kunstværk. Den samme bold ville, hvis den lå på brostenene udenfor, bare være en brugs-genstand. Hverdagens og virkelighedens ting har en anden status inde i kunstrummet. På fodboldbanen er det okay, at voksne spillere råber deres vrede ud over modstanderne eller kaster sig i en bunke oven på hinanden, når de er begejstrede. På gaden ville de fleste synes, det var en overgearet handling. Stærke lidenskabelige udtryk har en anden status på fodboldbanen.

Fodboldspillet spejler vores liv, og mange af de temaer og følelser, der er forbundet med at være menneske, udløses og udstilles på banen: Vrede, misundelse, skuffelse, skam, nederlag – og optimisme, selvtillid, lykke, lettelse, ekstase og sejr.Vi genkender og gennemlever livets lidenskabelige øjeblikke i fodboldkampen. Samtidskunsten gør det samme. I gode kunstværker oplever vi dels, at stærke følelser sættes i scene af motiver og temaer, der rører os, men vi bliver også klogere på vores liv og følelser, f.eks. vores forhold til fodbold, fordi kunstneren får os til at se på os selv og formår at vise os andre perspektiver på fodbolden, end vi er vant til fra sportsstoffet i diverse medier.

GRÆNSER OG NATIONALITET

VM, som er vor tids største sportsevent, var tænkt til at styrke de internationale bånd, men viste allerede i 1930, ved verdens første VM i Uruguay, hvordan den nationale egoisme vandt – der blev ikke knyttet de forventede bånd mellem spillerne og tilskuerne på tværs af landegrænser; i stedet blev nationalitetsfølelsen styrket, og politisk motive-rede konflikter og korruptionsanklager mellem de deltagende nationer tog fart og har siden udviklet sig eksplosivt. Samme tendens til oprustet rivalisering ses inden for de enkelte nationalstater, hvor forskellige klubber deler nationen op i mindre klaner, som fører en mere eller mindre blodig borgerkrig mod hinanden. Klubber knytter an til særlige landsdele, sociale lag og befolkningsgrupper og udvikler deres egen fan-kultur. Jargon, symboler, ritualer, traditioner og ikke mindst beklædnin-gen til både spillere og fans har forskellige udtryk i forskellige klubber. Klubtrøjer er med til at signalere, hvilket hold man tilhører og støtter op om.Trøjerne adskiller spillere og fans fra modstanderens hold.

Trøjen fungerer som adgangstegn til en “klan” af ligesindede, men forvandles til et skrøbeligt skjold i nærheden af et alt for stort antal rivaliserende fans.

“Fodbold er på den ene side et spil, der afspejler vores gammel-dags territoriale trang til at sige ‘du er dum, for du bor på den anden side af vejen’. På den anden side er fodbold enormt deterritorielt, fordi stjernerne ikke har nationalitet – de vander over grænser og etniske tilhørsforhold.”

Bo Kampmann Walther, lektor og ph.d. ved Institut for Litteratur, Kultur og Medier ved SDU i Odense

Spillere bliver solgt på kryds og tværs mellem forskellige hold og over landegrænser og kan derfor komme til at spille mod deres klubkam-merater, når der er landskamp. Men selvom nationer kan være splittet til klubkampe, står hele nationen sammen, når landsholdet skal ud – også selvom der er store etniske og kulturelle forskelle inden for landshol-det.

“Landsholdenes professionelle spillere har måske boet i ud-landet i 15 år, fået fremmedartede navne og har langt mere til fælles med de klubkolleger, som i en slutrunde er deres mod-standere, end med de fleste af deres fans.Alligevel holder vi fast i ideen om landsholdet som ‘vores’.”

Laust Hallund, videnskab.dk

FLOOR WESSELING, BLOOD IN BLOOD OUT, 2006.

FLOOR WESSELING

Floor Wesseling udfordrer med *Blood In Blood Out* de aktuelle og hi-storiske modsætningsforhold mellem klubber og landshold ved at sy officielle fodboldtrøjer sammen på kryds og tværs. Gennem trøjerne trækker han de historiske spor, der oprindeligt opstod via traktater, alliancer, religionskrige, royale giftermål, handel, immigration og sociale klasseskel, ind i nutidens multikulturelle kontekst.

Wesseling viser, hvordan fodbold har været, og stadig er, med til at forstærke samt overskride sociale, nationale og kulturelle grænser, både på og uden for banen.

Floor Wesseling interesserer sig for heraldik – altså læren om og brugen af våbenskjolde og -mærker – og på Blood In Blood Out-projektets hjemmeside er der nogle oversigter over våbenskjoldenes symbolik og opbygning:

http://www.bloodinbloodout.nl/system_frame.htm

Diskuter i grupper

Hvilke overvejelser har Wesseling gjort sig med værkets titel:

Blood In Blood Out?

Hvilke konkrete magtkampe og relationer refererer Wesselings trøjer til – hvad handler stridighederne om?

Hvilke betydninger (fordele og ulemper) kan det have for et hold, at de kulturelle og politiske identiteter blandes? Er det de samme betydninger, det kan have for et samfund?

Har nutidens multikulturelle samfund betydning for fodboldens overskridelse af grænser og nationer eller omvendt – har fodbolden været med til at fremskynde denne samfundsudvikling?

Hvilken betydning har fodbolden for jeres egen nationalfølelse?

Holdånd og mangfoldighed som samfundsmodel?

Som mange samfunds- og kulturforskere har påpeget, er vores egen tid, det senmoderne samfund og den globaliserede verden, kendetegnet af kompleksitet, flertydighed, individualisme og et stærkt behov for nye fællesskaber.

Siden 1960’erne, hvor levestandarden og uddannelsesniveaet blev væsentligt forbedret for mange i den vestlige verden, har værdier og betydninger været i skred og er ikke længere stabile og sikre støtter i vores hverdag, men brydes og forhandles mellem befolkningsgrupper eller individer i kulturer, religioner og politiske og økonomiske magtsystemer.

Holdninger, ideologier og tro kan ikke længere meningsfuldt gøres op i f.eks. modsætningerne mellem ond/god, natur/kultur, kapitalisme/kommunisme og smuk/grim. Det senmoderne samfund, både arbejdsmarkedet og familielivet, stiller krav om, at vi skal kunne rumme og håndtere mange forskellige tankegange, behov og idéer om verden på samme tid. Du skal være omstillingsparat og fleksibel, men du skal også kunne samarbejde og underordne dig et fællesskabs rammer.

De samme regler gælder i fodboldens verden, som måske netop er blevet så stor, fordi moderne mennesker har brug for disse erfaringer af både at være en ener og en del af et hold.

Ifølge Lars Qvortrup er det en tendens i hele samfundet, at enkelte aktører i stigende grad er afhængige af andre for at kunne nå deres mål. Det nytter ikke længere at sætte sig mål og forsøge at realisere dem uafhængigt af andre aktører, man må alliere sig med andre hold eller spillere. Qvortrup taler om det hyperkomplekse samfund, en betegnelse for den tilstand, vores globaliserede verden befinder sig i, hvor vi for at løse små og store problemer må udnytte flerstemmigheden og indgå i mange forskellige fællesskaber og alliancer.

6-KANTET STREETBANE MED TRE MÅL EFTER IDE AF ASGER JORN

TREHOLDSFODBOLD

Nikolaj har i anledning af "KICK OFF" etableret en sekskantet streetbane på Nikolaj Plads, som du/l er meget velkomne til at spille på. Den danske billedkunstner Asger Jorn (1914-1973) plantede omkring 1960 idéen til en ny variant af fodbold, der udspilles mellem tre hold på en sekskantet bane. Her er vinderen ikke det hold, der scorer flest mål, men det hold, der har færrest mål scoret imod sig. Jorns idé var at opløse det traditionelle modsætningsforhold mellem de to hold ved at indskyde et tredje hold, som kunne give alle hold mulighed for at kæmpe på flere fronter og for at indgå alliancer. Der er her ikke tale om et kunstværk, men om et koncept, som forskellige kunstnere i tidens løb har taget op og afprøvet, og nu altså også Kunsthallen Nikolaj. Her kan voksne og børn, grupper og klubber hen over sommeren spille fodbold og øve sig i det hyperkomplekse, mangfoldige og moderne liv. Alle er velkomne!

Gruppeøvelser

Afprøv den sekskantede bane, og evaluer, hvordan I synes, det virker med tre hold i stedet for det traditionelle toholdsspil.

Lav jeres egne regler til en ny udgave af fodboldspillet, og prøv det af. Overvej f.eks. spillerantallet, fodbolddragten, antallet af bolde osv.

Diskuter

- om der er tidspunkter eller steder i jeres hverdag, hvor I eller nogen, I kender, bliver til vindere eller tabere i en kamp, som godt kunne have brug for et tredje hold?
- og giv eksempler på opgaver eller konflikter, hvor I synes, det ville være en fordel, at der kom en tredje stemme eller part ind – derhjemme? – i skolen?

BOLDENS BIG BUSINESS

Nutidens teknologi gør det muligt at sende kampe live verden over, hvilket har været med til at gøre fodbold til verdens største event, og fodbold i den globale underholdningsindustri er i dag så vigtig en størrelse, at pengeinteressenter står i kø for at komme til. Det danske landsholds deltagelse ved EM i Portugal i 2004 betød en nettoindtægt på 24,1 millioner kroner for DBU.

Teknologien påvirker også mulighederne inden for bolddesignet. Forbedring af selve bolden er blevet til en tradition ved VM. Fodboldforbundene og fodboldproducenterne lancerer en ny, officiel fodbold forud for de store turneringer. Den officielle bold præsenteres ofte som en forbedring af alle hidtidige bolde, idet den er udviklet med nye materialer og på baggrund af avancerede tests i vindtunneler og på banen. Til VM i 2006 blev der lavet en ny bold, der var sammensat af 14 stykker stof og havde, ifølge producenten Adidas, mange nye fordele. Til VM i 2010 er det igen Adidas, der står for årets match ball (det er deres 11.VM-bold). Jabulani hedder den, og bolden er kun sammensat af 8 stykker, hvilket ifølge Ulrich Scheibelein (PR manager, Adidas Danmark) skulle være med til at gøre den til den rundeste bold nogensinde og give den en mere lige bane gennem luften.

“En bold med fantastiske egenskaber. En fodbold med et fantastisk udseende. En fodbold, der er noget ud over det sædvanlige.”

Unisport.dk's beskrivelse af Jabulani kunne lige så godt have været en beskrivelse af et kunstværk, som f.eks. Laurent Perbos' Le plus long ballon du monde 2008

LAURENT PERBOS, LE PLUS LONG BALLON DU MONDE, 2008

LAURENT PERBOS

Laurent Perbos' *Verdens længste fodbold 2008* er en humoristisk kommentar til hele konkurrencedimensionen i professionel fodbold og produktionen og udviklingen af nye bolde til hvert VM. Perbos angiver årstallet som en del af værkstitlen, fordi han i tilfælde af et salg efterfølgende får produceret en ny bold, der er en anelse længere end forgænger. Boldene bliver lavet på en FIFA-godkendt fabrik i Ungarn. Laurent Perbos har skabt en lang række værker inspireret af blandt andet tennis og fodbold.

Hvilke betydninger har det for værkets budskab, at bolden er blevet produceret på en godkendt fabrik?

Mener du, at Perbos stadig kan kalde værket for en fodbold?

Og kan man kalde VM-boldene for kunstværker? – Hvorfor, hvorfor ikke?

UNDERVISNINGSTILBUD

Vi tilbyder tre forskellige undervisningsforløb for 3. klasse – gymnasiet/HF, VUC og seminarierne, samt fodbolkskoler og -klubber.

Dialogiske forløb i udstillingen

I klassiske, dialogiske forløb à 1 eller 1,5 time går vi tæt på fodboldens mange sociale, kulturelle og politiske koder og betydninger med udgangspunkt i elevernes oplevelser af værkernes ud-sagn og deres egne erfaringer med fodbold og fodboldkultur.

Pris pr. hold: 1 time: 200 kr., 1,5 time: 300 kr.

Workshops – også i sommerferien!

Op til og i selve sommerferien tilbyder vi legende workshops, som slutter med en turnering på vores sekskantede streetbane for tresidet fodbold på pladsen foran Kunsthallen. Vi starter i udstillingen, hvor vi sammen går tæt på udvalgte værker, bl.a. Laurent Perbos' 1,3 meter lange FIFA-godkendte fodbold og Floor Wesselings remixede fodbolddrøjer, som smelter fodboldens arvefjender sammen. Herefter designer vi vores egne nationalsymboler, holdlogoer og bannere af farvestrålende rester af sportstekstil fra Hummels produktioner. Til slut går vi på gaden og afprøver bannerne i en turnering. Vinderen er ikke det hold, der scorer flest mål, men det hold, der har færrest mål scoret imod sig!

Pris/entré: 400 kr. pr. hold

Varighed: 2,5 time inkl. saftevandspause

Booking hoe@kunsthallennikolaj.dk eller tlf. 33 18 17 86.

Undervisningsmaterialet tilsendes gratis i klassesæt i forbindelse med booking af undervisningsforløb.

Mere information: www.kunsthallennikolaj.dk

FORSIDEN: LAURENT PERBOS, LE PLUS LONG BALLON DU MONDE, 2008
Unisport, Hummel og Husqvarna Viking sponsorerer materialer til Nikolajs workshops i forbindelse med KICK OFF

Kunsthallen Nikolaj

KICK OFF

22. april – 8. august 2010

8. klasse – Gymnasiet/HF, VUC, seminarier m.fl.
Skoletjenesten / Kunsthallen Nikolaj